

A photograph of a red car driving away on a paved road that curves through a forest. The car is in the center of the frame, and the road is flanked by green grass and trees. The background shows a dense forest of tall trees under a clear sky.

Handledning vid visning av filmen A-traktorer och trafiksäkerhet

Författare: Helena Selander (VTI)
Susanne Wallhagen (VTI)
Utgivningsår: April 2024, ver. 1.0

Målsättningen med handledningen

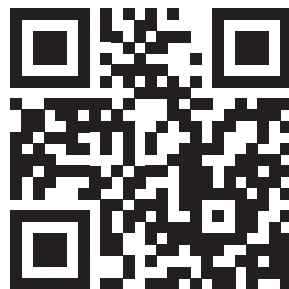
Tack för att du visar filmen A-traktorer och trafiksäkerhet för ungdomar! Förhoppningen är att filmen kan vara ett pedagogiskt redskap vid diskussioner om risker i trafiken. Detta dokument kan vara en hjälp för dig och att filmtillfället blir en stund för reflektion, beröring och att försöka få fatt i ungdomarnas känslor. Det finns frågor nedan som du kan använda.

Ett faktaavsnitt finns om du vill lära dig mer om fordonet A-traktor och vilka regler som gäller för fordonet i trafiken.

Filmen bygger på de krockprov som VTI tidigare har gjort med A-traktorer. I filmen kommenterar Ulf Björnstig, professor emeritus i kirurgi, vilka skador som kan erhållas i en krock med A-traktor. Polisinspektör Joakim Stenman berättar om vad polisen och ungdomar som kör A-traktor pratar om. Och Jens (påhittat namn) berättar om sin singelolycka med A-traktor där han fick mycket allvarliga skador.

Klicka på länken eller skanna QR-koden.

www.vti.se/atraktorfilm

Förslag på frågor för reflektion och diskussion

Krockproven vid VTI

- Hur tänker du om användning av bälte i låga hastigheter efter att ha sett krockproven?
- Hur skulle det kännas att köra huvudet genom rutan på detta sätt, och därefter få nacken böjd bakåt?

Intervju med kirurgen

- Hur skulle det kännas att få glassplitter i ansiktet och ögonen, och att en läkare ska ta bort detta?
- Hur känner du över det som kan hända om nackkotorna går sönder och förstör ryggmärgskanalen? (Exempelvis förlamning, påverkan på andning och hjärtat som kan leda till döden.)

Intervju med polisen

- Tror du att du kan hålla emot dig om du krockar i bara 30 km/tim och inte har bälte?
- Använder du bälte om du kör A-traktor? Använder du bälte i A-traktor om du är passagerare?
- Om du eller kompisar inte använder bälte – vad är anledningen till det?
- Hur många brukar ni åka i A-traktorn, förutom föraren? Ser du att det finns några risker med att åka flera?
- Är det vanligt, tror du, att A-traktorer går fortare än 30 km/tim? Hur kan man påverka förare att inte köra i högre hastigheter än den lagliga 30 km/tim?

Intervju med killen som hade skadats i en olycka

- Hur känner du när du hör Jens berättelse och ser bilderna från olyckan?
- Skadorna som Jens fick gjorde att han svävade mellan liv och död – hur skulle en sådan situation påverka dig?
- Känner du någon som har varit med i en olycka med sin A-traktor, mopedbil eller moped? Om ja, vill du berätta?
- Vad skulle dina föräldrar tänka/känna om det hände dig något?
- Hur skulle det kännas att vara förare i en olycka där någon annan skadas, antingen en kompis i bilen eller någon som du kör på?
- Hur påverkas du av Jens uppmaning att tänka på risker och säkerhet när man vill ut och köra A-traktor?

Fakta om A-traktor och krav för att få köra

I slutet av år 2023 fanns det 56 000 registrerade A-traktorer i Sverige. Fordonen har ökat jättemycket sedan nya regler kom i juli 2020. Antalet olyckor med skadade personer har ökat i samma takt som det blivit fler A-traktorer. År 2022 omkom fyra ungdomar i A-traktor.

En EPA-traktor är en ombyggd bil som kunde registreras fram till 1 april 1975. Därefter registreras den här typen av fordon som A-traktor. Fordonet är alltså en traktor och ska ha en kopplingsanordning (dragkrok). A-traktorns konstruktiva hastighet får vara högst 30 km/tim på plan väg, och den får inte heller köras fortare. Transportstyrelsens ändring den 15 juli 2020 innebar att det blev det lättare att registreringsbesikta automatväxlade A-traktorer och manuellt växlade A-traktorer behövde inte konstrueras med dubbla växellådor. Ändringen medförde att hastigheten kan regleras elektroniskt.

När A-traktorn är ombyggd får det vara ett eller två säten bredvid förarplatsen. Baksätet är inte tillåtet att använda och ska inte gå att komma åt. Vid registreringsbesiktningen anges antal passagerarplatser som A-traktorn är godkänd för och det får bara sitta en person per sådan plats. Ingen passagerare får sitta på annan plats i fordonet. Alla i A-traktorn ska använda bilbältet. Detta är nya regler från den 31 augusti 2023.

Alla A-traktorer ska vara utrustade med en så kallad LGF-skylt baktill, som talar om att den är ett långsamtgående fordon. Registreringsskylten ska sitta framtill på fordonet. Krav på användning av vinterdäck gäller från och med 1 december 2023. A-traktorn ska kontrollbesiktas, vara trafikförsäkrad och fordonsskatt ska betalas.

För att få köra A-traktor måste föraren ha fyllt 15 år och ha ett körkort med behörighet AM. En A-traktor kan även köras med ett traktorkort från 16 års ålder. Fordonet får också köras med högre körkortsbehörigheter (exempelvis B-körkort). Utbildningen görs hos behörig AM-utbildare och består av minst 12 timmar, varav minst åtta timmar är teori och minst fyra timmar är praktiska moment med övningskörning på tvåhjulig moped. Privat övningskörning med exempelvis föräldrar är inte tillåten. Utbildningens körning är alltså inte med fyrhjuligt fordon (även om det skulle kunna förekomma) och det ingår ingen specifik riskutbildning som vid utbildning för B-körkort. Ett teoriprov görs vid Trafikverket Förarprov. En översyn pågår av föreskrifter som skulle kunna förbättra utbildningen för dem som tänker köra A-traktor eller mopedbil. Från och med den 1 juni 2024 finns en prøvotid på ett år för körkort med behörigheten AM. Den som får sitt AM-körkort återkallat under prøvotiden behöver därmed genomföra utbildningen på nytt.

www.transportstyrelsen.se/sv/vagtrafik/fordon/fordonsregler/a-traktor/

Kortfattat om regler för A-traktor

Hastighet: A-traktorn får köras i högst 30 km/tim vid färd på väg. Fordonet får inte vara konstruerat så att det kan köras fortare än 30 km/tim på horisontell väg.

Passagerare: Får endast sitta på plats som är avsedd för passagerare, och det får bara sitta en person per plats. Passagerare får bara sitta i framsätet.

Bälte ska användas av förare och passagerare vid färd på väg. Föraren ansvarar för att passagerare under 15 år använder bilbältet.

Mobiltelefon: Föraren får inte använda mobiltelefon och annan kommunikationsutrustning om det påverkar körningen på ett trafikfarligt sätt. Föraren får inte hålla utrustningen i handen när hen kör.

LGF-skylt: A-traktorn ska vara utrustat med en så kallad LGF-skylt baktill som talar om att den är ett långsamtgående fordon.

Vinterdäck: Ska användas 1 december – 31 mars vid vinterväglag (snö, is, snömodd, frost på någon del av vägen). Dubbdäck får användas 1 oktober – 15 april.

Placering på vägen: Föraren i A-traktor ska hålla så långt till höger som möjligt om denne ser att någon vill köra om. Om körbanan är smal, krokig eller har mötande trafik ska föraren underlätta omkörning genom att sänka farten eller köra åt sidan så snart det blir möjligt.

Att läsa mer

Fler filmer och fakta om A-traktorer finns på VTI:s webbplats:

www.vti.se/forskning/trafiksakerhet/a-traktor-och-mopedbil/baltesanvandning-bland-unga

VTI-rapport: Unga förare med A-traktor och mopedbil.

Utbildning, riskmedvetenhet och trafiksäkerhet. Helena Selander, Susanne Wallhagen och Cecilia Friis. VTI resultat 2023:6.

<https://vti.diva-portal.org/smash/get/diva2:1771489/FULLTEXT01.pdf>

VTI-rapport: Unga förare i A-traktorer och mopedbilar - påverkan på trafiksäkerheten. Litteraturgenomgång, polisintervjuer och olycksdata. Susanne Wallhagen och Helena Selander. VTI resultat 2023:8.

<https://vti.diva-portal.org/smash/get/diva2:1812090/FULLTEXT01.pdf>

Vi vill gärna ha din återkoppling om filmen när du visat den. Mejla eller ring oss om:

- I vilket sammanhang har filmen använts?
- Hur har filmen tagits emot av ungdomarna?
- Vilka reaktioner har du mött från ungdomarna?
- Hur blev diskussionerna om filmen?
- Vilken nytta upplever du att filmen ger?
- Hur har handledningen fungerat för dig?

Kontakt

Susanne Wallhagen, susanne.wallhagen@vti.se, 013-204132

Helena Selander, helena.selander@vti.se, 031-7502621

Jonathan Wictorén, jonathan.wictoren@vti.se